

## ΑΡΧΑΙΑ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ

### ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 6η

#### Ο πρωταγόρειος μύθος

##### A1. α.

###### 1. Σωστό

«πολιτικήν γάρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἤς μέρος πολεμική»

###### 2. Σωστό

«Ζεὺς οὖν δείσαν περί τῷ γένει ἡμῶν μή ἀπόλοιτο πᾶν»

###### 3. Λάθος

«πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω... ἄλλοι δημιουργοί»

«εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν»

##### A1. β.

1. Η αντωνυμία «αὐτῶν» αναφέρεται στα θηρία και μάλιστα στην ονοματική φράση του αρχαίου κειμένου «τῶν θηρίων» με την οποία συμφωνεῖ κι ως προς το γένος, το πρόσωπο και τον αριθμό.

2. Το επίρρημα «οὕτω» εἶναι τροπικό και αναφέρεται στην επιρρηματική φράση που παρομοίως δηλώνει τον τρόπο από το αρχαίο κείμενο «δία τίνα οὖν τρόπον»

##### B1.

Ο Δίας ως ο «πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε» παρεμβαίνει καταλυτικά με σκοπό να σώσει το ανθρώπινο γένος, προτού φθάσει στον αφανισμό του. Έτσι, αποφασίζει να τους κάνει συμμετόχους στην πολιτική αρετή κι άρα να τους χαρίσει την ευκαιρία να ζουν αρμονικά εντός μίας πολιτευόμενης κοινωνίας.

Κύρια συστατικά της πολιτικής αρετής αποτελούν η «αἰδῶς» και η «δίκη». Αρχικά, η πρώτη αναφέρεται στο αίσθημα σεβασμού ενός μέλος που ανήκει σε μία κοινότητα και κατ'επέκταση εἶναι αναγκαίο να προβάλλει σωφροσύνη, δηλαδή ηθική συνείδηση. Ταυτόχρονα, αφορά το συναίσθημα της ντροπής, του φόβου ή της ανασφάλειας που αισθάνεται ο άνθρωπος για κάθε πράξη που δεν εἶναι αρμοστή με τις καθιερωμένες κοινωνικά αντιλήψεις. Τέλος, σύμφωνα με το λεξικό «Οροι» της Πλατωνικής Ακαδημίας, η αιδῶς ορίζεται ως «εκούσια υποχώρηση από απερίσκεπτη συμπεριφορά, σύμφωνα με το δίκαιο και αυτό που φαίνεται καλύτερο».

Από την άλλη, ο όρος «δίκη» υποδηλώνει τη δικαιοσύνη, την απονομή δικαίου αλλά και την ορθότητα των πράξεων μας. Στην ουσία πρόκειται για την έμφυτη αντίληψη που ενυπάρχει στο άτομο όσον αφορά το σωστό και το αίσθημα που διακατέχει όλους τους πολίτες περί δικαίου. Ειδικότερα, εἶναι το συναίσθημα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συνάμα οι ενέργειες για την αποκατάσταση των καταπατημένων δικαιωμάτων κάθε πολίτη.

Και τα δύο συστατικά στοιχεία της πολιτικής αρετής χαρίστηκαν ανεξαιρέτως σε όλους τους πολίτες κι άρα αποτελούν κτήμα όλων των θνητών. Μέσω αυτών κάθε κοινωνία δύναται να ενισχυθεί ως προς τη λειτουργία της και κατά συνέπεια να θεμελιωθεί ορθά. Όλοι οι άνθρωποι με τη βοήθεια του αλληλοσεβασμού και του αισθήματος δικαιοσύνης θα έχουν την ευκαιρία να συνυπάρχουν με αρμονία και τάξη. Έτσι, θεμελιώνεται η αμοιβαία

εμπιστοσύνη, ενώ αναπτύσσονται πιο επιτυχημένα οι φιλικοί δεσμοί μεταξύ των πολιτών, των πολιτών με το κράτος ή ακόμη ευνοούνται και οι διακρατικές σχέσεις. Τέλος, η αιδώς και η δίκη εγγυώνται την θεμελίωση τόσο του υλικού όσο και του πνευματικού πολιτισμού.

B2.

Στο εν λόγω χωρίο, το οποίο και αποτελεί την εντολή του Δία προς τον Ερμή, σχετικά με τη διανομή της σωφροσύνης και της δικαιοσύνης, εντοπίζονται στοιχεία όπως ο ευθύς λόγος, ο οποίος περιορίζεται εντός εισαγωγικών («Επί πάντας», έφη ο Ζεύς) και μάλιστα έρχεται σε αντιδιαστολή με τον λόγο του Ερμή, ο οποίος και έχει προηγηθεί του Δία. Αυτό γίνεται για να προσδώσει παραστατικότητα. Στη συνέχεια, εντοπίζεται η παρομοίωση «Κτείνειν ως νόσον πόλεως» για να δηλωθεί η σοβαρότητα του θέματος και να δοθεί έμφαση στην επιτακτική ανάγκη ύπαρξης των συγκεκριμένων στοιχείων σε όλους τους πολίτες. Επιπλέον, η αναλογία «ώσπερ των άλλων τεχνών» εντείνει την αξία της πολιτικής αρετής σε σύγκριση με τις άλλες τέχνες που είναι περισσότερο τεχνικές. Εδώ επισημαίνεται για ακόμη μία φορά η καθολικότητα. Τέλος, επιλέγεται η οριστική έγκλιση «θές» με την οποία δηλώνεται η προσταγή και η ανάγκη να συμβεί μία πράξη.

B3.

1. Λάθος
2. Λάθος
3. Σωστό
4. Σωστό
5. Λάθος

B4. α.

- 1 — ε
- 2 — γ
- 3 — στ
- 4 — ζ
- 5 — η
- 6 — α

B4. Β

1. Όταν ένα πολίτευμα χαρακτηρίζεται από υπέρμετρη εγωπάθεια, ασυδοσία και αδιαφορία για το κοινωνικό σύνολο είναι εύλογο να χαρακτηριστεί διαφθαρμένο.
2. Στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού της εκμάθησης δημιουργικής γραφής, οι συγγραφείς έχουν την δυνατότητα να εμβαθύνουν ως προς την ποιητικότητα και τον λυρισμό στα έργα τους.

## B5. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ

Ο Καλλικλής στο Παράλληλο κείμενο αναφέρεται στην αδικία που υπάρχει ανάμεσα στους ανθρώπους, καθώς όπως επισημαίνει η κοινωνία διχοτομείται σε δύο κοινωνικές ομάδες. Από τη μία πλευρά είναι οι «πολλοί» που προβάλλουν δημόσια κατακραυγή στους «λίγους» επειδή τυγχάνει οι δεύτεροι να διαθέτουν στην κατοχή τους περισσότερα αγαθά. Συμφωνα με τον ίδιο και το συμπέρασμά του, προκύπτει πως θεωρεί δικαιοσύνη όσοι διαθέτουν περισσότερη δύναμη ή περισσότερες ικανότητες να υπερέχουν των άλλων που υποθετικά θεωρούνται αδύναμοι. Παρομοίως, ο Πρωταγόρας αναφέρεται στο γεγονός πως εφευρίσκουν οι άνθρωποι ως λύση για σωτηρία από τα θηρία τη συνύπαρξη στις πόλεις, όμως λόγω απουσίας της πολιτικής τέχνης, τελικά πάλι οδηγούνται στην απόλυτη καταστροφή και ξανά διασκορπίζονται. Η απουσία της πολιτικής τέχνης είναι αυτή που τους οδηγεί στην αδικία και κατ'επέκταση στην διάλυση των ανθρωπινων δεσμών. Η αντίθεση ανάμεσα στους δύο υπάρχει στο γεγονός πως ο πρώτος υποστηρίζει ότι για εκείνον είναι δικαίο να συμβαίνει κάτι τέτοιο, ενώ στον πρωταγόρειο μύθο αναζητείται τρόπος για απόδοση δικαιοσύνης και ίσης αντιμετώπισης όλων.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ

## Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1.

Ο Άνυτος, εξαιτίας της ελλιπούς εκπαίδευσης του γιού του και της δικής του αχαριστίας, πέθανε με κακή φήμη.

Ο Σωκράτης, αντίθετα, επειδή υπερασπίστηκε τον εαυτό του στο δικαστήριο, προκαλώντας φθόνο, προκάλεσε περισσότερο τους δικαστές να τον καταδικάσουν. Μου φαίνεται, λοιπόν, ότι έχει πετύχει θεάρεστη μοίρα.

Γ2. Ο Ξενοφών θεωρεί ότι ο Σωκράτης έδειξε δύναμη ψυχής, όταν αποφάσισε να πεθάνει. Αποδέχτηκε την απόφαση των φθονερών δικαστών και αντιμετώπισε το θάνατο με θάρρος και δύναμη, πληρώνοντας το χρέος του. Άλλωστε, ποτέ δεν ήταν αντίθετος σε ό,τι θεωρούσε ο ίδιος αγαθό. Η στάση αυτή επιδοκιμάζεται από τον Ξενοφώντα, ο οποίος εξαιρεί τη σοφία και τη γενναιότητα του Σωκράτη. Είναι ένας άντρας που αξίζει να τον θυμάται και να τον επαινεί.

Γ3.α. θεοφιλεστέρων -τά χαλεπώτερα -ήμῶν -δοκοῦσι-μοιρῶν-τῶν βίων.

Γ3.β. γνῶθι-ζῆθι/ζῆ-τέθναθι.

Γ4.α. Εμπρόθετος προσδιορισμός αιτίας-γενική συγκριτική-γενική κτητική-Κατηγορούμενο.

Γ4.β. Δηλώνει το πραγματικό.

Ἄν δε τις... συγγένηται, νομιῶ.

Ε.ΠΑΠΑΔΕΑ  
Χ.ΚΟΤΣΙΚΟΥ